Ціна прим. 25 сот.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem.

Народня Справа

Український тижневий часопис.

Ч. 8. (21). Львів, дня 3. березня 1929. Рік II.

АДРЕСА: „Народня Справа“, Львів, вул. Боїмів 4. — — — — — — — — Телефон 30—13.

Співаки з села Которин

На цім образку бачимо хор читальні „Просвіти“ в Которинах.

Хор заснований гуртком молодіжи 14-го січня 1928 року, а вивчив його й вишколив п. Цукорник Онуфрій з Журавна, який орґанізує хори в Журавенщині.

Той самий гурток свідомійшої молодіжи відновив читальню „Просвіти“ яка через байдужність більшости громадян, а також з браку приміщення і з причини ріжних ворожих цькувань не могла розвиватися.

Тепер вся молодіж горнеться до читальні дуже радо і власними силами удержує хор, який співає богато світських пісень, а також і в церкві.

Взагалі село Которини, яке до війни спало в темноті й байдужности, тепер починає будитись до нового просвітно культурного життя.

41 запомога по 120 золотих

Кому признаємо 38, 39, 40, 41 запомогу по 120 золотих.

38) Влас Зінчук, Нисмичі, пов. Сокаль, був передплатником в 1928 р., а дня 31. грудня прислав 3 зол. на дальшу передплату. Корова згинула 15. лютого 1929.

39) Іван Глуханюк, Назавізів, пов. Надвірна, заплатив дня 27. грудня 1928 6 зол. передплати, а корова згинула 13. лютого 1929.

40) Михайло Пилипів, Ілемня пов. Долина, заплатив 13. грудня 2·50 зол., а 6. лютого впала корова.

41) Іван Прокопів с. Андрія, Завій пов. Калуш, був передплатником в 1928 р., а 31. грудня 1928 р. прислав 6 зол. на дальшу передплату. Корова впала 21. лютого 1929 р.

Тому, що ці господарі були в день випадку більше, як місяць передплатниками „Народної Справи“, признаємо їм запомогу по 120 золотих. Виплатимо за 14 днів.

Кому не признаємо запомоги?

П. Сенько Голопич, Торгановичі, пов. Самбір, заплатив 11. лютого 6 зол. передплати, а корова згинула 14. лютого. Тому, що цей господар був у день випадку лише 3 дні передплатником, не можемо йому признати запомоги, бо треба бути в день випадку уже принаймение один місяць передплатником, щоби дістати запомогу.

— —

Пришліть посвідку.

Просимо п. Василя Фецича з Щербанівки, пов. Ліско, Івана Дяківського з Щепанова, Юрка Піту з Завадова повіт Стрий прислати нам посвідчення від уряду громадського і від оглядача худоби: в тій посвідці має бути написано; в котрий день і з якої причини згинула корова, та скільки має літ і від коли була в господаря. Без такого посвідчення запомоги не признаємо, а приватне письмо від господаря не вистарчає.

Пригадуємо,

яка має бути посвідка:

Посвідка загиблі худоби.

Посвідчуємо, що дня . . . згинула (корова, віл, бугай), власність господаря . . . . (імя і назвище) від . . . (здуття, задавлення, при отеленню і т. д.) не з вини властителя і не від пошесної недуги. Загибша штука була в названого властителя від дня . . . та мала . . . років.

. . . . . Місце і . . . день

(Печатка і підписи Громад. Уряду)

Підпис оглядача	Село . . . . .
	Почта. . . . .

Треба писати посвідки лише на цей взір.

Подяка

Хвальна Редакціє „Нар. Справи“!

Дня 14. січня ц. р. згинула в мене корова, а вже дня 6. лютого одержав я від Вас 120 зол. яко допомогу. Дуже щиро за це дякую.

Здається мені однак, що слова „дуже дякую“ не в силі висловити і представити всеї моєї подяки і вдячности, яку я відчуваю для Вас. Гроші прислані Вами, стали мені в відповідному часі у великій пригоді. Але не тільки за них вдячний я Вам. Бо коли одержав від Вас переказ, мені здавалося, що то прийшов у мою хату мій найщирійший приятель, котрий прийшов мене не тільки потішити але і помочи в нещастю. Та радів я ще і тому, що цим відніс я немов велику побіду над всіми ворогами нашого часопису. Всі в селі повірили, що ця ґазета справді щирий приятель.

Уважаю, що одиноко-гідною подякою будуть мої мольби до Бога о щастя, здоровля і о повний успіх у так тяжкій праці, для ВП панів Редакторів та Ініціяторів і всіх Прихильників цеї часописи.

І тут ще звертаюсь з зазивом до всіх братів-хліборобів, щоб не цуралися „Народньої Справи“, щоб принимали цего правдивого приятеля в хату і ставали в ряди її передплатників, а тим способом придбаємо много хісна для себе і нашого народу. Станемо тоді сильні і безпечні — не будуть нас використовувати жадні пройдисвіти і не дамося хочби й найсильнійшому ворогови. Бо в орґанізації, в гурті сила! А „Народня Справа“ нас і поучить і зорґанізує і поможе в нещастю.

З високим поважанням

Садовський Володимир

в Грабівци, п. Стрий.

Хто з нас має платити військовий податок?

Польська рада міністрів завела розпорядком з 31-го березня 1926 р. так званий військовий податок. Його мають платити ті мужчини, що їх при бранці приділено до категорії Ц, Д або Е. Крім того мають платити також ті резервісти, що не відбули чинної служби і їх відразу приділили до резерви, чи то як надчисельних, чи тому, що їх при бранці все приділювали до категорії Б. Так само мають платити податок одинаки, перенесені по 5-місячній службі до резерви.

Не платять податку ті, що відбули чинну службу та перейшли до резерви. Так само не платять його каліки і умово хорі, що є не спосібні не лише до військової служби, але взагалі до праці. А вкінці і ті, що живуть в захистах чи коштом иншої суспільної опіки.

Також ті, що мають платити військовий податок, дістають звільнення від нього на той рік, в якому відбувають вправи військові, без ріжниці, як довго.

Особи приділені до катеґорії Ц, платять по 20 зол., до Д 15 зол., Е — 10, резервісти згаданої катеґорії також по 10 зол. річно.

Крім того особи, що платять доходовий податок (мають річно принайменше 1500 зол. доходу) доплачують ще 20% більше при категорії Ц, 15 процентів при категорії Д, та по 10% при Е і резервісти.

Колиб скарбові власти доручили комусь неправно наказ платности, тоді треба предложити посвідку звільнення та зажадати відкликання наказу.

Пояснюйте всім, яку користь може мати той, хто передплачує „Народню Справу“.

Це число „Народньої Справи" посилаємо декотрим знаним нам свідомим господарям-українцям, як число на оказ, щоби запізналися з нашою ґазетою, і просимо їх вступити в передплатники. В тій ціли посилаємо кождому чек, щоби нам вислав передплату. Передплата є така: на місяць 1 зол., на пів року 6 зол., на рік 12 зол. Хто не вмів би виписати чек, нехай попросить когось у селі, аби йому поміг написати.

Кождий чесний господар, який не зможе вислати передплату на ґазету, повинен передати її разом з чеком комусь другому в селі, а може той вишле.

Беймо в дзвін тривоги!

(Може бути велика повінь).

Ця люта зима заскочила несподівано неодного і неодному перекреслила його пляни. Потерпіли від морозів та сніговії і купці і промисловці і все міське населення. Але таки найбільше дошкулила ця студінь селови, селянам — рільникам і бідним сільським робітникам. Ми писали в новинці, що місто мало зорґанізовану яку-таку поміч, найбіднійшим давали їсти і загрітися. Купець і промисловець надолужить собі втрату рішною спекуляцією, міністерство залізниць відібе собі на буджеті, або на підвищці білетів, а майже це все відібється на селови. А на чім відібє собі село?

Село, як дотепер чуємо, не мало ніякої помочі в ті морози. А скільки бідняків мерзло по наших селах, скільки то дітей плакало з холоду і голоду в нетопленій хаті, скільки то худобини збавилося. Одним словом ці морози і сніговії відбилися важко на „буджеті" кождого селянина і це тяжко дасться неодному відчути на переднівку.

Але заки давати які поради, як направити втрати від морозу, ми мусимо звернути свою увагу на иншу біду, яка леда день може присунути. Бо ця біда ще о много ґрізнійша, як морози. Морози переломилися і мож сказати, що вже не повторяться такі цеї зими. Натомісць може прийти несподівано тепле веремя і відлига, а що буде тоді, як пічнуть нагло топитися ті ґрубі леди і величезні гори снігу? Ґрозить цілому краєви страшне нещастя: повінь. Ґрозить однаково Гуцульщині, Підгірю і Подiлю, Волині, Холмщині і Поліcю. До того нещастя треба заздалегідь приготовитися, так як до якої війни. Бо то страшна битва з природою. З сліпою силою води і криги, яка не знає милосердя, брата ні свата. Як приготовлятися? Як хто може і як хто мусить, бо одному загрожує це гірше, другому менше. Люде над ріками повинні все бути готові ратуватися з майном, а люде подалі від рік приготовити місце і бути гостинними для тих нещасних. Громади і свідомі селяне та інтеліґенти по селах, а головно кооперативи повинні заздалегідь утворити ратункові комітети і мати готовий плян, як треба помагати і ратувати. До ратункової роботи повинні приготовитися всі „Луги" і „Соколи" по селах і місточках.

Мусимо створити поміч самі між собою.

На иншу поміч не дуже уповаймо. Орґанізуймо власну поміч. А від властей, низших і висших, домагаймося всі, щоби взялися ліпше до реґуляції рік та не дозволяли винищувати ліси, бо і через обголення гір у нас тепер такі часті повені і острі вітри та морози. То не вистарчить зорґанізувати поміч і то не вистарчаючу тоді, коли вже прийде нещастя, але треба недопустити до того нещастя, ото штука. Всі наші села, головно підгірські і гірські повинні одною лавою внести відповідні домагання і вислати листи до наших послів, щоби в соймі пригадали урядови, що належить бодай трохи забезпечити наше населення перед нещастями, які все будуть повторятися з більшою силою. Треба зреґулювати ріки й потоки та перестати винищувати ліси. Цего домагатися маємо повне право і мусимо.

А тимчасом повторюємо ще раз: небезпека близько, приготовляймо поміч і ратунок брат братови, Українець-Українцеви, бо чужий дасть скорше чужому, як нам. Ми хотілиби, щоби наше пророцтво не справдилося і щоби наш і так збідований і зубожілий народ оминуло тепер це грозяче нещастя повени, але готовим треба бути. Коло Кракова і Варшави поляки вже добре приготовляються, щоби на випадок повени не дуже потерпіти, а ми ще не робимо нічого. Тому уважаймо і будьмо готові, щоби біда не постигла нас так нечайно, як нашу бідну Гуцульщину в осени 1927 року.

Що в світі чувати?

Тепер радить у Парижу так звана

репараційна комісія,

то є делеґати тих держав, що їм Німеччина має платити воєнні відшкодовання. Зїхалися делеґати тих держав, що воювали проти Німеччини, то є Франції, Англії, Америки, Бельґії, Італії і Японії. Приїхали також делеґати Німеччини. Разом усіх є 14 і вони радять в тайні, аж по нараді довідається світ, що вони врадили. Ми вже писали, що німці мусять заплатити тим державам разом

132 міліярди

золотих марок. І вони виплачують поволи грішми, то вуглям, то кораблями, то иншим матеріялом. Яка це величезна сума, пізнаємо по тім, що це вистарчилоби на буджет Польщі на 100 літ! Отже німці зажадали, щоби їм це розложили на рати. Американець Доз обчислив, щоби виплачували

2 і пів міліярда річно,

отже виплатилиби це за яких 50 літ. Але німці кажуть, що їм такі рати за великі і відшкодовання за велике, тому делеґати зїхалися, щоби вже раз устійнити висоту суми і рати. Як це устійнять і німці підпишуть, то зараз **французи заберуть з Німеччини (з Надренії) своє військо**, будуть жити з Німеччиною в згоді і дадуть їй спокійно розвиватися.

Всі німецькі ґазети

дуже обурені на Польщу, що польські власти арештували на Горішнім Шлеску бувшого німецького посла, Улітца. Поляки підозрівають, що він помагав дезертирам з польського війська утікати через границю до Німеччини.

Дивні дива та невеселі діються тепер в

Анґлії.

Там є багато безробітних, які через люту зиму попали в страшну нужду. Вони порозумілися всі між собою і тепер з усіх сторін

машерують на Льондон

і хотять там зробити велику демонстрацію проти уряду, що зле господарує. Машеруючих робітників годують по дорозі селяне. До Льондону мали дійти в неділю 24. лютого.

В Парижу був

замах на польського конзуля.

Якийсь молодий чоловік, мабуть таки поляк, кинувся на конзуля з ножем, але конзуль утік. Того чоловіка арештували і він признався до злочину.

Ми писали давніше, що комуністичний діяч Троцький хотів виїхати до Берліна; та не виїхав, бо німці спротивилися тому і тепер в

німецькім парляменті посперечалися,

чи пустити Троцького до Берліна, чи ні. Тимчасом Троцький сидить в столиці Туреччини, Анґорі, і жде на дозвіл виїзду до Берліна. Рівночасно просить Францію, або його пустила до Парижа.

ЗАВІЯЛО.

(СІЛЬСЬКА ПРИГОДА).

— А нехай Бог боронить, що там на дворі діється! — сказав старий Василь Тур, увійшовши в хату і трясучи з себе решту снігу.

— Це вже якийсь допуст! бідкалася Василиха, наливаючи в миски теплу страву. — Ти закінчив загату коло стайні?

— Ледво докінчив, бо вітер так шмагає, що годі вистояти. Сніг пробував прокидати, а далі кинув, бо дармена робота. Що відкинеш лопату — дві, а тут тобі цілу гору навіє! Кара, тай годі!

— Вкрай батькови хліба, Оленко! — сказала мати, сідаючи до стола.

Оленка, молода вісімнадцятилітня дочка-одиначка Турів, вкроїла два кусні хліба, для батька і матері.

Почали їсти теплу картоплянку юшку, закусуючи хлібом. Оленка ледво доторкнулася страви тай поклала ложку.

— А я піду до Івзниних прясти? сказала вона ледво чутно, несміливо, мовби мушка забренїла.

— Ой, дитино, та деж тепер у таке з хати виходити! — промовила мати.

Батько глянув на дочку і вже й собі хотів їй щось відповісти, та йому перешкодив якийсь несподіваний гість, що відчинивши двері, станув на порозі хати, увесь в снігу, мов біла кукла.

— Добрий вечір вам! — сказав гість до здивованих господарів, що дивилися на нього й непізнавали.

— Цеж Петрусь! — скрикнула нишком Оленка, а в тім голосі було знати й страх і втіху.

— Дай Боже! — відповів Василь, дивлячися на парубка трохи підозрливо. — А тобі що, Петре?

— Я прийшов вас перестерегти, що цеї ночі діється знов таке, що найся пріч каже. Мете гори снігу, а ваше обійстя на відлюддю тай ще проти вітру. Може засипати так, як тому пять літ засипало Варуків, що їх ціле село відгрібало, а Варучку вигрібли замерзлу на смерть. Тато просили, аби ви всі йшли до нас на ніч, у нас затишно.

— Що тобі, парубче, Бог дав? — сказав Василь. — Аби ми свою хату лишали на віч?

— І худібку в стайні? — заговорила Василиха.

— І худібку переженемо до нас! Послухайте мене! — обстоював Петро.

— Петро добро радить... майже шепотом сказала дівчина. — Може бути нещастя, тату, я боюся!

— Ти, дочко, нічого не бійся! — заговорив батько. — А ти, Петрику, іди собі миром до дому і не журися нами.

Старий Василь сказав це таким голосом, що Перо мов засоромлений, поклонився і без слова вийшов з хати.

— Який мені опікун знайшовся! — говорив Василь. А то все, аби лише дівку видурити з хати, або бодай подивитися на неї.

Олена почервоніла мов квітка, а батько говорив:

— А ти мені, Олено, вибий собі це все з голови, Я вже тобі казав, що Петро тобі не пара! Пара тобі Демид Андрусин і так буде! Не крути собі голови, небого, тим облесним Петром. Що з того, що він облесний, коли він жебрак?

Оленка поблідла, мов її щось заболіло коло серця. За хвилину в хаті згасили світло і пішли спати.

Та не всім спалося. Батько й мати поснули, а дочка й ока не могла прижмурити. Вона слухала, як на дворі гудів вітер усякими голосами, а в вікна гатив сніг цілими пригоршами. Та десь коло півночі вітер наче втих і вікна перестало бити. Це трохи успокоїло дівчину і вона над раном заснула.

Коли збудилася, в хаті було темно. Батько ще спав, а мати сиділа на постелі наче чогось переляканa.

— Мамочко, — заговорила Оленка — що це може бути? Уже повинен бути день, а в хаті така тьма.

— Не знаю, дочко, подивися в вікно, чи на дворі розвиднюється.

Дівчина кинулася до вікна та враз перелякано відскочила.

— Мамо, мамо, подивіться! Збудіть тата! — закликала перестрашена.

Василь пробудився.

— Василю, а вийди но на обійстя, подивися, що там за припадок.

Василь схопився і наче прочуваючи щось, глянув у вікно. Вікно було заслонене якоюсь сірою мазою, наче плахтою. Він кинувся в сіни і відчинив двері. Гора снігу ввалилася до сіней і вдарила старого так, що він упав горілиць. Мати й дочка скрикнули і вибігли в сіни та стали піднімати Василя.

В Еспанії

ще нема спокою. Там бунтується вся артилерія проти диктатора Рівери Він казав тепер окружити всі артилерійські казарми військом і оголосив, що розпускає всіх артилеристів до дому і хоче змобілізувати нових. Чи це йому вдасться, ще побачимо.

Пишуть, що король

Афганістану,

Аманула, знову в клопоті, бачить, що таки не побе своїх противників і хоче втікати зі свого краю до Европи. Але що його суперники бються між собою самі, то ще є надія, що і він ще надумається!

З Китаю

пишуть, що в місті Пекіні (стара столиця) застрайкували поліціянти. Вони хотять, аби ім більше платили. Їх службу повнить тепер військо.

В Мексику

в середущій Америці нема ніколи спокою. Там недавно убив один мексиканець Тораль президента. Тораля тепер розстріляли, а вже був замах на нового прдзидента. В північнім Мексику вибухла знов революція, а революціонери, розсіяні по цілім краю, чинять урядови всякі пакости. Недавно підложили динаміт під залізницею, через те вилетів у воздух цілий поїзд з військом. Мексиканський міністер війни сам веде військо на ґенералів, що збунтувалися і утворили фронт в північнім Мексику.

А що чувати

в Польщі?

Польські міністерства обчисляють величезні втрати, які понесла держава через морози і снігові. Деякі польські газети самі писали, що може деякі втрати булиби менші, але приміром деякі залізничі дирекції дуже зле і невміло господарували і потратили голови. Тепер з тяжкою бідою поїзди вже по троха ходять та передусім довозять вугіль і дрова до міст, в яких нема палива. Та не можуть довезти подостатком, а це доводить людей до розпуки. Приміром в Кракові нападають бідні на вози з вуглям і розхапують серед вулиці.

Деякі воєводи і старости уклали пляни, що мають робити, якби несподівано настало тепло і рушив лід. В тій цілі відбувають ріжні паради і посилають до старостів і до війтів всякі накази. Певно, що обовязком властей є ратувати населення на випадок повени, але треба тим властям подбати, щоби поміч була справедлива.

В селах мають мабуть постерунки керувати ратунком на випадок повени. А треба побоюватися, щоби вони так не керували, що людям і тої помочі відхочеться. Наші люде повинні творити свої ратункові Комітети, про що пишемо окремо в статті, що називається „Биймо в дзвін трівоги“.

Всюди, у селянській хаті чи в читальні,
Милим гостем нині є „Народня Справа“,
В ній є господарські справи і загальні,
Це для всіх газета добра і цікава!

В польськім соймі

було кілька новин. Деякі польські партії („Визволене“ і инші) зажадали, щоби **міністера скарбу Чеховіча поставити перед суд,** бо він видав без уповажнення сойму около 50 міліонів золотих, які не були заначені в буджеті. Голова міністрів Бартель боронив Чеховіча, але партії таки поставили таке внесення. Це було 19. лютого, над тим має радити сойм за 8 днів, то є 27. лютого. Мін. Чеховіч тимчасом зголосив свою димисію (що хоче уступити з свого уряду), але Бартель не згодився.

Польські соціялісти (П. П. С.) поставили резолюцію, **щоби держава обезпечила старим робітникам старість.** Проти того були инші партії, але резолюцію ухвалила більшість, так, аби всім старим людям держава давала ренти. Та щоби до того дійшло, то ще довго треба ждати. (В деяких державах вже є такий закон, що всі убогі старі люде понад 70 літ дістають малу місячну платню на утримання).

Про інвалідів

з українсько-польської війни заговорив на засіданню інвалідської комісії посол о. Ганушевський. Він домагався, щоби продовжити речинець реєстрації всіх інвалідів та щоби наділити рентами інвалідів-українців з українсько-польської війни. Комісія ухвалила, щоби справді **продовжити речинець реєстрації** інвалідів до кінця 1930 р. Другий внесок **про інвалідів з українсько-польської війни** відіслала ця комісія ще до підкомісії, а потім щойно піде він під ухвалу сойму.

За українські написи

на залізницях говорив на сенатській буджетовій комісії сенатор А. Горбачевський. Він домагався, щоби на землях, заселених українським населенням були на залізницях (по стаціях, вагонах і рампах) були також і українські написи. Також домагався, щоби залізничі дирекції давали знижки при перевозі штучних погноїв, рільничих машин і насіння.

За українські школи

сказав у сенаті довгу промову сен. Михайло Галущинський; він представив, яка кривда діється нашому народови на полі шкільництва.

Треба інакше виховувати дітей.

Пригадаймо собі життепис деяких славнозвісних нині людей. Форд, найбогатший тепер американець, з майном на міліярди долярів, був в своїй молодости звичайним бідним фабричним робітником.

Гувер, вибраний недавно президентом Америки, що має більшу власть, як неодин король, пас в молодости свині.

Диктатор Італії, Мусоліні, — це син вбогої італійської родини, що в голоді вивчився на учителя.

Але пощо блукати нам по чужині. Перейдімся по Львові та спитаймо про недавне минуле найбогатших львовян, переважно жидів. Щож почуєте? Що майже всі вони в своїй молодости були звичайними собі купчиками. Декотрі перепродували старий одяг, инші ходили зі забавками по ринку, ще инші зачинали купецтво від того, що возили на візку трохи овочів або помаранч. А нині в неодного з них є кілька великих камяниць, а в банках сотки тисячів золотих або й долярів.

А шукайте за нашими купцями. Або збанкротував, або стоїть на місци і торгує так, як торгував тому двайцять років. Лише один-два добре стоять. А перешукайте всі наші села, всі чужі фабрики, де працюють наші робітники. Ніде ні сліду не найдете з якогось українського Форда, чи Гувера.

А чомуж воно так? Чи де инде інакше підсоння, як в нас? Ні! Бо

Тимчасом майже цілі сіни завалило снігом.

Василь узяв лопату від хліба і пробував прогортати сніг, та не помагало. За кождим порушенням впадали до сіней нові гори снігу.

— Бійтесь Бога! — крикнув Василь. — А що діється в стайні?

Він пробував відчинити вікно, а коли це не вдалося, вибив його з рамами і всунув у сніг лопату. Маса снігу ввала через вікно до хати, та в хаті була далі тьма.

Гора снігу всипалась крізь вікно до хати.

Василь в розпуці скочив на під і продіравивши стріху, хотів виглянути на двір. Сніг посипався йому на голову і він мало на задусився.

— Ми пропали! Ціла хата засипана! — застогнав Василь і скочив з поду. Мати й дочка почали ревно плакати, а Василь не знав що з собою робити.

Раптом — десь наче зза вугла почули якісь невиразні глухі удари.

— Що це може бути? — питала мати.

— Що? Певно худібка добувається зі стайні! Пропаде, задуситься — і ми задусимося!

— А може то Петро? — несміло шепнула крізь плач Оленка.

— Петро? — глумився батько.— Він до того не скорий, не бійся. Може скорше Демид прибіг зі слугами та відгрібає сніг.

Удари ставали щораз голоснійші, виразнійші і врешті було пізнати, що це якісь люде відгортають сніг з засипаної хати.

Раптом крізь сіни впав до хати жмут денного світла, а в цій хвилі станув на порозі хати Петрусь, без шапки, з лопатою в руках. Весь у снігу, але піт спливав йому з чола.

— Виходіть з хати, заки вітер трохи притишився! Тепер візьмемося до стайні! Там уже працює мій тато й сестра Марія.

На порозі станув Петро, без шапки, з лопатою в руках, уесь в снігу.

Оленка заплакала з радости й подивилася крадьки на батька. У батька було знати велику переміну, він дивно подивився на Петра й запитав:

— А Демида з вами нема?

— Демида? — засміявся якось догадливо Петро — Ні! Я казав йому, аби йшов з нами, або аби слугу післав, а він сказав:

— Я маю загату ставити коло своєї стайні! Ідіть ви, бо в вас нема що ставити!

— Загату ставити! — процідив крізь зуби Василь. — Ось який він!..

За якої пів години прорубали стежку до стайні й добилися до дверей. Худібка була ціла, лише дуже голодна.

Коли нагодували її, Василь сказав зворушеним голосом до своїх спасителів:

— Ходіть у хату, добрі люде, будьте в нас гості! Звари нам що, жінко, бо ці гості близькі нам і рідні.

Коли увійшли в хату, він звернувся до Олени і до Петра і сказав:

— Від нині не стану вам, діти, на перешкоді. Най вас Бог благословить. Петро добрий, бо доброго в біді пізнати.

Оленка зaплакала з радощів і пригорнулася до мами, яка також плакала.

Петро приступив і поцілував старого Василя в руку. Зі зворушення і втіхи не міг промовити слова.

Написав **Ю. Андріїв.**

у Львові однакове підсоння для жидів і для українців. Ріжниця тільки у вихованню. Українець виховує своїх дітей так, що з них ніколи не вийде щось великого, а жидя і американці вже від дитини виховують своїх синів на великих людей. Порівнаймо обидва способи виховання.

Наш селянин приблизно так виховує своїх дітей: Доки дитина не вміє говорити, то повзає собою по всій брудній хаті. Тут наїсться попілу або сміття, там впаде до цебра з помиями, то встромить руку в огонь або поріже собі її ножем. Кожде таке відкриття нового світу кінчиться тим, що мама вхопить за руку, мало її не вирве, обітре лице так, що мало не здре скіри, та на пересторогу потягне пару разів по задку або по руках. Це перша кара за цікавість дитини.

Як підросте дитина і навчиться говорити, то ради собі з нею дати не мож. Цілий день питає: „що це, що то, а чому так, звідки взялося і т. д.“. Тай не може бути інакше, бо все кругом неї є нове, незнане для неї. І що дізнається вона від родичів або братів чи сестер? „Це Бозя дала“, „це від Бозі“, або: „Тобі не треба знати“, а як вже дитина надокучить — то і того не почує; ще накричать на неї, щоби була тихо або ще й наб'ють її.

І подумайте собі: це діється тоді, коли молоденький мозок дитини прямо хотівби поїсти все кругом себе — так хотівби все пізнати, всього навчитися. За рік в той час дитина спосібна навчитися 10 разів більше як доросла людина. А ми її цікавість вбиваємо тим, що на все відповідаємо: „тобі не треба знати“. Дитина почує це кілька разів і вже не питає, бо знає, що нічого не довідається. І або мовчить, або тайки за хатою чи в стодолі само старається прослідити тайни природи. Не одно господарство йде тоді від того самоуцтва з димом.

Так минає дитині 4 найкращі роки життя, за котрі вона повиннаби навчитися та пізнати стільки тайн природи, на що пізніше треба буде десятків років. А так вона їх змарнувала.

Шестилітня дитина йде до школи. Її краєвид, обмежений дотепер до одного лише подвіря і саду або городу, поширюється на ціле село. Нічого дивного, що такий хлопчина чи дівчина по школі старається побавитися з другими дітьми, — божже літа, радости-забави. Але родичі їм того боронять, карають їх за це. Та живої дитячої натури не так легко скувати. Те, що їй заборонено явно, те діти уладжують собі тайком — розуміється далеко гірше. А рівночасно в доброму серці дитини родиться ненависть до старших, навіть до родичів. В них вона починає бачити не добродіїв, а ворогів і перед ними вона скривається, зачинає їх обдурювати і ненавидіти. Тут пораз перший в життю дитини защіплюється ненависть до своїх найближчих.

А прийшли гості до Вас, наприклад на празник. Це для дітей небувала новість. Вони так хотілиб неодно спитати, або щось розказати чи чимось похвалитися. Та їм дозволено лише поцілувати кревняків в руку і позатим нічого більше. Або їх виганяють з хати — в літі — або мусять в куті чи на печі тихо сидіти, як би їх не було. Бо інакше мож обірвати ложкою по чолі.

І таке нібито „виховання“ триває аж майже до повноліття. Нічого дивного, що діти робляться мовчаливі і злобні, а рідна хата стає для них прямо тюрмою. Як тільки є нагода, — тікають чи до коршми чи до таких хат, де молодь збирається трохи побуяти, попустувати.

Ось так „виховується“ в нас на селі дітей. Замість заспокоїти цікавість дитини, вбивається її на кождому кроці, замість допомогти дитині пізнати якнайбільше тайн життя — виховується її на на слухняного раба, якому невільно зі старшими ні поговорити ні порадитися, з нічим звіритися — лише їх на сліпо слухати і їх наслідувати.

І чи може з так вихованої загоюканої, прибитої дитини вийти щось доброго, великого? Ніколи. З неї виросте невільник, в якого вбито всяку радість і охоту до життя. А в глибині душі криється в такої людини ненависть до людей і злоба, бо доброти вона дотепер від нікого не діждалася. Вона не вірить в себе і в свої сили і з неї нічого не може бути.

Правда, і у нас свідоміщі люде краще виховують дітей, але таких ще мало.

Другим разом розповім, як мудро виховують своїх дітей селяне в других краях і наші сусіди жиди.

Написав В. В.

Прочитайте собі

умови передплати „Народньої Справи“ і одержання запомоги:

1. Передплата на „Народню Справу“ виносить 1 зол. місячно. Найліпше посилати відразу на 3 місяці (3 з.) а ще краще на пів року (6 зол.).
2. Запомогу 120 золотих одержує той передплатник, котрому згинула штука рогатої худобини, принайменша 2-річна, — але тоді, коли він в день випадку був уже один місяць передплатником і коли вона була в нього найменше 14 днів.
3. Передплатником числиться кождий від того дня, коли вислав передплату.
4. Хто перерве передплату, той мусить зачинати з початку. Тому треба завжди висилати нову, заки скінчиться попередна.

Що чувати в нашім селі

Геть коршму! В Кавчім Куті, п. Стрий, був плебісцит проти коршми 14. жовтня 1928 р. Проти коршми було 107, за коршмою лише 52. Коршмар вібрав підписи своїх заушників і вніс протест, та ще не знати, як поступить Староство.

5. серпня 1928 р. відбулося голосування в Германові, пов. Львів за коршмою було 96, проти 238 голосів.

11. листопада 1928 р. було голосування в Оравчику, пов. Сколє. Проти коршми було 153, за коршмою 52. Рівнож в сусіднім селі, в Козьовій, було голосовання і тверезі також побідили.

10. XII. 1928 було голосовання проти коршми в Живачові, пов. Підгайці за коршмою не було ані одного голосу Тут мусимо лише зазначити, що начальник громади на жаль оказує прихильність до коршми, яка ширить у селі страшне лихо, розпусту і бійки.

Схаменіться, пане начальник! Громада старша як Мошко і Шміл, то треба громади слухати. Очевидець.

———

З життя Горохівщини. Заходами Ради Повітової Просвіти в цілому Горохівському повіті відбуваються свята „Просвіти“. До 1. лютого на 45 філій і читалень, свята відбулось в один день — 8. грудня м. р. в 37 місцевостях. Дуже урочисто відбулось свято в Берестечку. В Локачах повстав районовий комітет, який організує свята в районі Хорівської і Киселинської ґмін. 8. грудня свято Просвіти відбулося і в самому Горохові. Горохівська Просвіта є одною з найдіяльніщих на Голвині, за що заслуговує на похвалу і признання. С. В—ий.

———

З життя Дубенщини. В селі Страклів — українська громада постановила, гроші, які одержує з аренди річки, призначити на будову Народнього Дому. Громада Тараканів перевела постанову на громадському сході про скасовання в селі коршми. Громадяне Ф. Назарчук і В. Бугаїв (з Дубна) розпочали старання про заложення повітової філії Т-ва „Сільський Господар“ в Дубні.

———

Ходять самопас. В селі Болотня, пов. Перемишляни Заложили ще в листопаді кооперативу, але вписалося дуже мало людей, старші і богаті ходять самопас і підпирають чужих. І потім дивуються, що їх називають „жидівськими Іванами“. Час уже зрозуміти, що то значить, триматися разом. І вівці разом не бояться вовка, а як підуть самопас, то вовк зїсть їх запорядком. Коли то зрозуміють це всі господарі з Болотні і всі впишуться до своєї кооперативи на свою власну користь? Ті самі „старші“ сміялися з нас, як ми в серпні м. р. переводили голосовання проти коршми, — але вони самі з себе сміялися. Бо їх діти певно не похвалять їх за це. Вони направлять блуди своїх батьків, що ще вирикають на коршму. Под—ий.

———

Що за свідоцтва? З Молодькова, пов. Надвірна пишуть нам, що тамошний війт дає якісь свідоцтва на отворення шинку, хоча коршма в Молодькові вже тому два роки скасована. Що це за свідоцтва, не розуміємо, бо війт не має права давати таких свідоцтв, які би когось уповажнюважнювали до отворення шинку.

———

Комасація чи кпини? Малоземельні і беземельні селяне з села Симонова, ґм. Гощанської на Рівенщині жалуються, що їм обіцювали деякі пани зробити в селі комасацію і виділити малоземельним і беземельним по 4 гектари землі. Приїхав заступник комісара і обіцював гори й доли, тим часом ні сіло ні пало, обіцяну землю, яку мали виплачувати через 32 роки, тепер хотять продати по 865 долярів за 1 гектар і то гроші муситься зложити за один рік. Селяни з Симонова просять тих своїх послів, що перед виборами часто до села заїжджали, щоби тепер зайнялися їхньою справою.

———

Що хотять, то роблять. З Довгомостиск, пов. Мостиска, одержуємо довгий допис про всякі дива з громадськими виборами і з вибором війта та ради громадської. М. и. вибори були сперцу назначені на сам Святий Вечір 1928 р., аж як до Староства пішла депутація, то перенесли на 2. і 3 марта, хоча 4. марта були соймові вибори! Потім були ріжні комедії з виборами ради і зверхности, з українців увійшов лише як заст. війта И. Білковський і як асесор Микола Цьорох. Три рази українські радні опускали нараду на знак протесту, бо радні неукраїнці не хотіли нікого вибрати з українців. За це деяких укр. радних покарано гривною, а ці внесли рекурс. Війт (поляк) і писар (нач. „Стражи“) зажадали великої пенсії, ще більшої, як мав наказний війт, через що радні українці (11) опустили знов засідання, остали лише поляки (14), але як 26. читаємо „окульнік“, що буджет громади ухвалений, а ми не знаємо, яка рада і коли й де його ухвалила? — Школа в Довгомостисках утраквістична (польсько-українська), але всі 4 учителі поляки, а як їх діти розуміють, на це такий доказ: Учителька каже до дівчинки: „Длячеґо твоя таблічка пружна?“ а дівчинка їде до дому і каже мамі: „Казала пані, що в мене табличка брудна!“ Інтересований.

———

Зле і добре в Тараканові. В Тараканові, пов. Дубно, вибрали 23. січня нового солтиса і ухвалили скасувати коршму. Лише деяким, от пр. І. Б. не подобалось це, бо огризався з людьми, які підносили руки голосувати проти коршми. Та в кождім селі є такі злі духи, але ми їх переможемо. — На Різдво ішов колядувати великий гурт на церков, але біда, що той гурт добре впився і не знати, чи добре порахував гроші. — За це свідомі кооператори вібрали маленький гурток і найняли кілька дівчат з гарними голосами, які за малу плату пішли з гуртком колядувати. Прибуток з цего розділено на кооперативу й „Рідну Школу“. Честь цим колядникам, а сором тим, що ходили пяні і з заколядованих 131 зол. 80 гр. віддали на церков лише 55 зол.! Колядник.

———

З кооперативного життя Волині. Заходами місцевих орґанізацій при допомові інспекторату Рев. Союзу Укр. Кооператив в Луцьку мають відбутися двохтижневі кооперативні курси в Любомлі з 20. лютого і в Дубні з 10. березня по 1. квітня. — Саме закінчились місячні кооперативні курси в Рівному, де було 27 слухачів і двохтижневі в Горохові, де було 54 слухачі. На цих останніх відбулися також виклади в ціли підготовки провідників кооперативно-освітніх гуртків. — 3. II. відбулася в Луцьку конференція представників укр. кооператив Луцького району. Стверджено зріст кооперативного руху в луцькім районі. С. В—ий.

———

Діяльна філія „Просвіти“ с. Вел. Підгайці, Луцького пов.). 27-го січня в неділю відбулися річні Загальні Збори філії Луцької „Просвіти“ в с. В. Підгайці. На Зборах був присутній делеґат Повіт. Просвіти п. В. Островський. Обрано раду філії. Постановлено: 1) збільшити бібліотеку, 2) приступити до будови Народ. Дому в селі. Вислати привітання Матірній „Просвіті“ у Львові з нагоди 60-літнього ювилею, 4) всім членам „Просвіти“ вступити в члени „Сільськ. Господаря“ і заснувати в селі Кружок цього Т-ва. Філія Просвіти в Підгайцях є одною з діяльніших в Луцькому повіті. Недавно її заходами заложено в селі кооперативу, яка в близчі тижні розпочинає торгівлю. Все це треба завдячувати праці енерґійного голови Юхима Давидюка. С. В—ий.

Не треба так робити! В однім селі коло Яворова трафилося таке: Досить убога дівчина пішла служити до Львова. За рік приїхала в гості до дому. Привезла з собою 60 зл. готівкою, котрі гірко собі заслужила. Зараз зробила велику забаву з музикою. Заплатила за се 40 зл. Була там і горівка, а за горівкою і бійка. Дісталося і дівчині! Це пишемо длятого, щоби Читачі мали науку та щоби таке вже не повторилося другий раз. Бідна дівчина, як має гроші, нехай складає їх собі до банку, щоби їх не втратити. Як буде мати гроші, тоді й скорше знайде собі жениха, він сам її найде! Як наші люде не вміють шанувати й щадити гроша!

— —

До складу і прикладу.

НОВЕ ЛИХО.

Вже як лихо навістить вас в день Нового Року, то вже все вас ме чіпати із кождого боку.

Мав лиш крихту я в неділю із „радци“ потіхи, та за те зазнав у вечір клопоту два міхи.

Сиджу собі в своїй хаті тай листи читаю, що до мене пишуть друзі із цілого краю.

І Василь той з Новосілки, Іван з Незнаївки, і Латкатий із Покутя і друг з Михайлівки.

Булат пише з Межиріча, Филип шле три слова, тай Михайло пише листи десь аж з Божикова.

А всі вони пишуть віршом! Я собі читаю, тай тішуся, що півроку своїх учнів маю.

Тай хочу їм відписати на білім папері, аж тут рип і два паниська увійшли у двері.

„Чи пан є пан Сорокатий“? „Може й пан!“ я кажу, — але більше Сорокатий, на пана не важу.“

— „А пан видить, хто ми будем?“

— „О, як на долоні“!

— „Ми прийшли зревідувати, чи в вас нема „броні“.

„Броні? Броні?“ я питаю. — Такої не маю! Була в мене якась З о с я, де тепер, не знаю.

Я у ній колись кохався, потім її зрадив, а тепер вже „шлюс“ з жінками, тай вам би так радив“!

„Ми, не хочем тої Броні! Нехай пан кохає! Ми за б р о н ю ту питаєм, що ріже й стріляє!

„Бо казав нам наш пан радца, що в нас має бюро, що у вас є якесь остре і трійливе пюро!

„Тож прийшли ми за тим пюром вас зревідувати, як не схочете нам зараз по добру віддати“!

„Ах, пан радца! — я говорю. Тепер розумію! Правда! В мене остре пюро! Щож я тому вдію? ·

„Ось воно тут, прошу взяти з атраментом, пане, а я завтра куплю друге, ще на тее стане“.

— „Що? Це пюро? — пан той каже — щож то є за зброя?“

— „То є, пане добродію, кріс і шабля моя!

„Це перце таке маленьке, що й не вздриш очима, та страшнійше як те пюро, що в вас за плечима.

„Бо що це перце напише, сто тисяч читає, і сто тисяч тее слово на вуса мотає!

„Добрим людям воно світить як місяць на небі, а недобрим так дошкулить, що й ножа не треба“!

Здвигнув старший пан плечима, не знав, що сказати, обернувся, зиркнув зизом, й вийшли оба з хати.

А я став, перехрестився тай собі думаю: Коли то нам спокій буде? Чи може аж в раю?

Та гадаю, що так терплять нині наші люде, що як дрібку лекше сталоб, то вже рай нам буде!

Ог, коби то попустило, так як ті морози, може би від того сонця висхли наші сльози!

Щоб зиму ту перебути тай весни діждати, того жичить всім вам, братя,

Іван Сорокатий.

---

1 кума: Та не плачте, кумонько! Був добрий небіжчик, але щож, умер, то божа воля.

2 кума: Та як не плакати? Казав, що купить мені цего тижня чоботи, а потім узяв і вмер!

—о—

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР НА ТИЖДЕНЬ.

Березень 3—9. 1929.

3. Неділя, Бл. сина, Льва папи.
4. Понеділок, Архіпа ап. і Максима (Архипа, Теодота).
5. Второк, Льва еп. Катан. (Льва еп., Аґатон).
6. Середа, Тимотея прп.
7. Четвер, Найд. мощ. Муч в Евг. (Петра й Атаназія).
8. Пятниця, Полікарпа свмч.
9. Субота, 1 і 2 найд. гол. Ів. Хр.

◆◆ **Зміни місяця.** Друга чверть 3 березня, нів 11., а перша чверть 18. березня.

◆◆ **Погода на березень (марець).** Столітний календар віщує: З початку погода, потім острий воздух і приморозки ранками; по 15-ім дощево і вітри, під кінець місяця хмарно і вітер.

◆◆ **Що варто згадати в історії з березні.** 9 березня 1814 р. (тому 125 літ) вродився найбільший наш поет Тарас Шевченко. — 10. березня 1861 р. (тому 68 літ) умер Тарас Шевченко. — 3. березня 1863 р. (тому 66 літ) скасували кріпацтво на Україні. — 18. березня 1920 р. заключили у Ризі мир поляки з більшовиками. В тім договорі до Польщі прилучили Волинь, Холмщину, Підляше і Полісся. Україну за Збручем прилучили тоді до Совітського Союзу, то є до більшовицької Росії. — 4. березня 1923 р. рада амбасадорів у Парижу віддала Східну Галичину Польщі.

Як нарід приповідає.

— Пригоди учать згоди.

— Давні пригоди боронять від шкоди.

— Хто біду має, той богато знає.

— Хто не знає зла, не пошанує добра.

— Ще покаже марець, що змерзне старець.

— Місяць март з трояка—бика ріг збиває.

◆◆ **Вся коляда „Рідній Школі“.** Хор при читальни „Просвіти“ в Торскім і присілку Прусах (пов. Заліщики) під управою Михайла Непийводи і Степана Рибчука заколядовав 271 зол. і 30 сот., котрі вислано до головного Т-ва у Львові. Честь і подяка членам хору, як господарям молодшим так хлопцям і дівчатам, що не жалували і посвятили на це весь святочний час для „Рідної Школи“. Помимо того, що студінь була дошкульна, колядники дуже витревало колядували.

Присутний.

◆◆ **Гребенів перед судом.** Перед судом у Львові стало 19. лютого 22 люда, селяне з Гребенова пов. Рава Руська. Є між ними і господарі і парубки і жінки і дівчата і 65-літня бабуся, а всі вони обжалувані за це, що мали завинити стріляниму і пролив крови в жовтні 1928 року підчас страйку в Гребенові. Тому що ізза застою поїздів не приїхали на розправу потрібні свідки, розправу відрочено. Оборонці домагалися, щоби суд випустив усіх обжалуваних з вязниці і позволив їм відповідати з вільної стопи, але трибунал не рішився на це, лиш передав справу радній палаті.

◆◆ **Вовки під Львовом.** В бруховицьких лісах коло Львова бігає стадо вовків. На одного різника напало їх шість, коні вломили дишель і втікли, а різник лишився на санях. На щастя надїхав „автобус“ і почав трубіти, а вовки втікли. Але тепер нападають вовки уже й на самоходи. В підльвівських повітах також багато вовків. Коло Жовкви зїли одного гаєвого.

◆◆ **Хотів умерти.** Антін Шморак з Брилинець пов. Перемишль пробував уже два рази повіситися і все його відратували. Причиною його розпуки є те, що його жінка пристала до баптистів, а люде в селі почали з нього кепкувати.

◆◆ **Похорон кооператора.** В Соснові пов. Підгайці умер нагло голова кооперативи Дмитро Дусанівський. Похорон був у середу 6. лютого рано, дуже величавий. Трумну везли 3 пари коней, була кінна і піша почесна сторожа по козацьки вбраних товаришів і приятелів померлого.

◆◆ **Добре представлення.** В Соснові було в суботу 2 лютого в школі польське представлення. Підчас представлення обікрав хтось убрання з гостей. Вкрали плащі з двох постерункових, а з почтарки плащ, шапку і бараницю.

◆◆ **Клопіт вислуженого вояка.** Від одного вислуженого в польськім війську селянина—гуцула з Жабя дістаємо таке зворушуюче письмо: Служив я при війську при 58 п. п. 5 комп. Служба моя скінчилася 11 лютого 1929 р. Було се в Познаню. Радби в души іти до дому, але морози тріскучі, а я з дому немав зимової одежі, лиш кіптарина і літна блюзкя, та військова шапчина. Просив я в команди 5 компанії, щоби дали мені якої мантлі, бо годі до дому зайти, але мені відмовили. Вдруге просив я, щоби я перебув у компанії, доки мороз трохи змякне, і то відмовили. Отже був я змушений серед тріскучих морозів їхати до дому. Ну — з Познаня поїздом до Заболотова, хоч кусав оріхи зубами, але ще якось видержував, в Заболотові висів з поїзду, ой Боже, воля Твоя, до Жабя ще 70 кільометрів піхотою в мороз до 40 ст. В Заболотові був початок мого маршу до Жабя, а я машерую, а смерть зазирає у вічи. Правда, забігав до хатів, до добрих людий, люди запитували: А то так до дому виряжають? Добився я до Тростянця, було то в ночи з 12 на 13/2. Взяв мене з дороги добрий чоловік до хати, де я віджив від смерти. Тут ночував я, а рано, як мав іти далі в дорогу, сів і написав сего листа про свою подорож, бо хто знає, чи до Жабя добюся, та хоч най дам знати в часописях, що я 13/2 1929 р. ще жив і при нагідности прочитав часопись „Народня Справа“, котра ще мені в дорогу додала кріпости, бо є то дуже гарна часопись. Прошу Хвальну Редакцію вислати це число з моїм листом на мою адресу, може лиш ся буде вістка про мене, а мене вже не буде? То бодай довідаються мої родичі і фамілія і добрі люде, як я загину. А варта, аби знали і наші панове посли та упімнулися за мною і за другими, аби так не пускали людей на загибіль. Сей лист даю чоловікови, щоби дав на почту, і як його ласка, щоби дав значок почтовий, бо не маю грошей“. (Слідує адреса).

◆◆ **На Волині замерзло 7 циганських родин.** Лютують страшні морози. Наслідком небувалих морозів, що шаліють в цілім краю і на Волині, — в околицях с. Шпанова, рівеньського пов. замерз цілий табор мандруючих циганів, що складався з 7 родин. Вдалося врятувати лише 3 особи. Морози на Волині, що доходили до 40 ст. Ц. в полі, а до 30 в оселях, останніми днями трохи зменшились, але снігом завіяло всі дороги, що спричинило майже спинення всякого публичного руху. Ці зимна відбиваються на громадській роботі. В містах Волині теж відчувається гострий брак вугля і дров. Потяги не йдуть правильно.

◆◆ **Наука в школі.** У Львові розпочалася наука в пятницю 22. лютого. Чи по всіх селах так є, не знаємо. Та певно не всі сільські діти можуть тепер ходити до школи, бо завіяло стежки.

◆◆ **Одні докладають, другі вибирають.** В „Польськім Банку Кресовім“ в Збаражи забракло в касі 2328 зол. Вислідили, що гроші взяв якийсь Францішок Свентановскі. Він підробив собі ключ, і як урядники йшли на обід, вибирав по трохи грошей. Францішка арештували.

◆◆ **Три засуди смерти в Тернополі.** В Тернополі засудили троє люда на смерть, а то: Анну Залізковську, Дмитра Бідованця і Миколу Бідованця. Вони разом замордували літом в 1928 році мужа Анни, Івана Залізковського з Березовиці великої пов. Тернопіль. Всі троє засуджені на повішення.

◆◆ **Добрий примір.** На хрестинах у Івана Регози в Костополі зібрали на Рідну Школу 2·50 зол. Зложили: І. Бонацький 50, Ф. Мельник 50, Ярина Максимчук 50, Щ. Регоза 20, М. Середа 20, Й. Салаган 20, М. Сопрунець 20, П. Алексейчук 20. На весіллю в кооператора Дм. Табаки в Адамівці зложили гості 2·05 зл. на Р. Школу. Варто, щоби при всіх таких оказіях люде памятали про „Р. Школу“.

◆◆ **Люблять чуже.** Наш передплатник з села Полонка пов. Луцьк нарікає, що він майже ніколи не дістає своєї ґазети, бо її беруть у кишеню всякі паничі з ґміни й забувають доручити. При тім завважуємо, що як хто має свідків, що його ґазету хтось ховає до кишені, може подати їх до суду, як за крадіж.

◆◆ **Що накоїв мороз у Станиславівщині?** З Станиславівщини доносять про страшні наслідки морозів. Було богато випадків, що люде замерзали, зачаджувалися, відморожували собі руки й ноги. Було богато пожарів, а це найстрашніше нещастя в мороз. В Лисцю Старім пов. Богородчани вмерли від чаду Емілія Фещишин, її муж Ілько і син Василь. В Старуні вмерла від чаду Марія Водочій, її брата Василя відратували. В ночі з 14 на 15 лютого умерли від чаду в Хлібичині пільнім пов. Снятин: директор школи Осип Нагурский і його дочка, а жінка бореться зі смртю. В Городенці горіла польська читальня. Пожежі були ще в Станиславові, Коломиї, Галичі, Долині, Болехові і в дооколичних селах. В Котиківці пов. Городенка замерз Дмитро Біляк, в Крищці пов. Богородчани 75-літний Михайло Дуфенюк, а на дорозі під Калушем замерзла Марія Токар. Потерпіла і худобина по стайнях, корови повідморожували ратиці і ноги, а коні писки. Деякі люде тримали худобину по хатах.

◆◆ **Пожежа в Любові.** В Любові пов. Сокаль вибухла в неділю 10. лютого пожежа, яка знищила три господарства. 18 осіб опинилося без даху над головою, а з них семеро так застудилося, що боряться зі смертю.

◆◆ **Замерз.** В Зофіївці пов. Теребовля застряг в снігах і замерз

Антін Грушевський, як ішов з Теребовлі до дому.

Доходження. В Синькові пов. Радехів поліція зачала карне слідство проти Романа Бика за те, що ніби то він мав говорити людям, що на весні має вибухнути війна між більшовиками і Польщею. В Горпині пов. Камінка струмилова почали таке слідство проти Теодора Семкиша, що він мав намовляти людей, аби не платили податків.

Розвязують. Польські ґазети пишуть, що збаражське староство розвязало Товариство „Луг" в селі Скориках пов. Збараж, бо поліція з того села донесла, що нібито луговики відбували не лише ґімнастичні, але й військові вправи. Воєвідство затвердило це рішення староства.

Унсівці рушаються? З Борщева пишуть, що там відбулася довірочна нарада УНС-а, угодової партії, яка чомусь назвала себе „Українським Народним Союзом". Як знаємо, ця партія хотіла брати участь в соймових виборах і навіть лісти виставила, але нічого не зискала, бо нарід на ній розуміється. Може „унсівці" знов будуть кирилити по селах і схотять щось орґанізувати, але їм це певно не вдасться, бо люде не такі дурні.

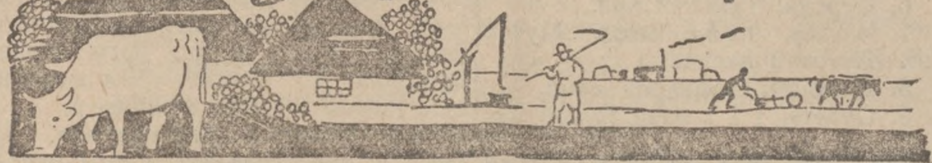
За підпал. В Бариловi пов. Радехів арештували 51-літного Івана Остапчука („Івасика"), підозрілого о те, що він підпалив в серпні минулого року хату Василя Харчука. Крім того виявилося, що в 1924 році І. Остапчук хотів замордувати місцевого священика о. Нагурського, з яким 11 селян процесувалося за якийсь ґрунт. Другий раз хотів І. Остапчук замордувати о. Н. минулої осени, а до помочі взяв собі Фелікса Доманського, якого потім поліція застрілила. І. Остапчука віддано до суду в Лопатині.

„Читання з Історії України". З браку місця переносимо дальший уступ з „Читання історії" до слідуючого числа.

— —

Присилайте негайно коляду та списи громад і гуртів, що колядували на „Рідну Школу", щоби увійшли у загальне зіставлення коляди по повітам і громадам, яке ладить до друку Головна Управа „Рідної Школи" у Львові, Ринок ч. 10.

Господарські справи

Що робити з замерзлими бараболями (картоплями)?

Не в одній слабо прикритій ямі змерзли серед недавних морозів бараболі та буряки. Щож тут тепер з ними зробити, щоби цілковито не змарнувалися?

Коли вони не дуже замерзли, то треба їх перенести, недотикаючися руками, до холодної комори, щоби там поволи відходили. В той спосіб можна врятувати майже всю легко змерзлу бульбу.

Колиж змерзло богато бульби і сильно — то доки морози тревають, брати як найбільше і варити для свиней, курей, коров і коней. Найліпше їх варити в таких запарювачах, як про це „Народня Справа" вже раз писала. Щоби мороз в ямах держався якнайдовше, та щоби замерзлі бараболі не розмерзалися, — треба яму добре вкрити снігом, а зверху ще соломою, щоби зовнішне тепло не розгрівало ями.

Можнаби ще змерзлу бараболю заквасити на квасно, так як це робиться з бурачаним листям та з цукроварськими висолодками (жмаками). В такому випадку требаби змерзлу бульбу переполокати у воді, швидко нагріти, щоби відмерзла, та зісипати її до ями і довбнею добре втоптати та прикласти грубою верствою землі. Розуміється, що цеї роботи на морозі не дасться зробити — аж тоді, як вдалосяби передержати замерзлі бараболі в замерзлих ямах, доки на дворі цілковито не потепліє.

—в—

Торфові сіножати треба на весну валкувати.

Дуже занедбані та вкриті мохом сіножати треба на початку весни рушити при помочі так званого скарифікатора, такого рала чи культіватора, що замість ралець мають острі ножі, що ріжуть землю.

Менше занедбані сіножати та тільки трохи вкриті мохом треба скородити ланцюховою бороною поздовж і впоперек.

Від скородження поверхня сіножати провітрюється та стає врожайнішою, бо борона чи скарифікатор робить тут подібну роботу, яку плуг або культіватор на ріллі.

Заскороджену сіножать треба ще погноїти. Бо так, як рілля не буде родити, коли її довший час не будемо гноїти, так само сіножать не гноєна вияловіє і перестане родити або буде давати дуже скупу траву. А угноювати треба дуже вчасною весною такими погноями: паленими вапном, принайменше 3 сотнарі, двома сотнарами томасини та трома до пяти сотнарами кайніту. Ними погноєна лука зародить два або й три рази більше сіна, як перед тим, значить буде так, начеби господар дістав ще один або два морґи сіножати більше.

Розсіяний погній треба щераз ланцюхованою бороною заволочити,

—о—

Щоби на весну цвіт не обмерзав.

Щоби овочеві дерева не вимерзали в зимі, білиться їх в осени вапном змішаним з глиною та коровячим лайном. Але найбільша небезпека грозить деревам під весну. Тоді в день сонце вже сильніше нагріває дерева і в них зачинають кружляти соки, а в ночи є ще сильні морози, і від них замерзають соки та ушкоджують дерево. Тому непобілені в осени дерева треба білити в погідні дні і тепліші зимові дні, бо побілене дерево далеко слабше за дня нагрівається і соки не зачинають кружати та через те йому менше загрожує нічний приморозок.

Ще більше школять овочевим деревам пізніщі весняні приморозки, як деревина завчасу зачне цвисти. Але і цему можна зарадити. Треба тільки вміти припізнити розвиток цвітів і листя на весну; хай дерево цвіте пізніще, коли нічні приморозки менше загрожують. А це дається зробити ось як: при кінці зими, як впаде сильніщий сніг, треба його добре втоптати кругом стовбура кождого дерева. Тоді з него утвориться наче лід, що буде поволи топитися.

В саді давно вже не буде снігу, а цей лід ще буде лежати кругом дерев та буде їх холодити і не дозволить розвиватися.

Щоби його якнайдовше задержати, можна кругом дерев назгортати більше снігу і весь його втоптати, а поверху ще посипати половою або соломою.

Так штучно припинений розвиток дерев вийде лише на користь деревам і господареви. Вони розвинуться аж тоді, коли справді настане тепло.

— —

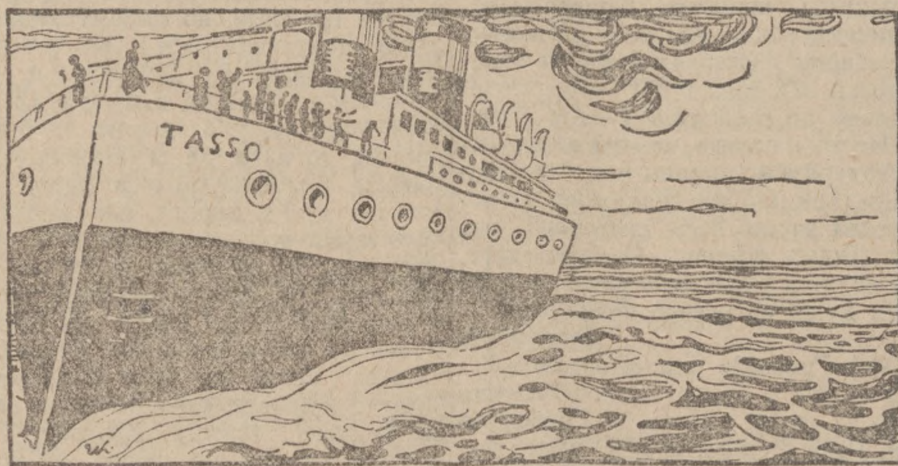
Ґерич Дмитро
з Ходорівщини

Як я їхав до Канади

(Далі)

Німці, що стояли на березі і бачили на очах майже кождого еміґранта сльози, просили, щоб пояснити їм зміст і значіння цеї пісні.

Довго ще по скінченню співу мовчав та глядів кождий в сторону свойого родинного гнізда і хто зна, як довго булиб ми ще такі засмучені гляділи, якби капітан корабля не дав знак трубою, що маємо відїжджати. Два малі кораблі помогли рушити нашого великана з місця. І ще раз показались кождому сльози на очах та жалібний погляд в сторону, з відкіля кождий прибув — на полудневий схід, де кождий лишив щось найдороще, наймиліще. Ще більшого жалю додавали жінки та дівчата, котрі своїм плачем спонукували рівнож до сліз і мягкого серця мужчин. Кождий прощав своїм жалібним поглядом рідні сторони, не знаючи — може вже і в останне, бо хтож може знати, чи вдасться переплинути оце безмежне море. Коли земля зникла нам з очей, кождий пішов до призначеної йому каюти. Жінок і дівчат розмістили в середних, а мужчин в переді і заді

Земля зникала нам з очей. Неодин поглянув туди, де лишив свої рідні сторони.

корабельного тулуба. В додатку привітав нас в першім дни морської подорожі густий дощ, так що кождий обовязково мусів поклад покинути, а йти до каюти. За хвилю розніссся дзвінок по корабли на знак, щоби приготовлятися до вечері, однак мало хто виходив до їдальні. бо кождий знав, що коли добре наїсться в перших днях на корабли, так сейчас попаде в морську хоробу. Не досить було цего, що на початку привитав нас дощ, але море як звичайно море — неспокійне, захотілось йому настрахати своїх „боягузів" — почало гуляти. Почало колибати кораблем так страшно, що не можливо було заснути, хоч як кождий був перемучений. В передних і задних кабінах (переділах), де розмістили мущин — така страшна гайданина, що мало нас з ліжок не повикидало. Почалась мольба до Всевишнього, щоб море успокоїлось, молились майже всі, молились і ті, що вже не молились від тоді, як їх мати вчила. Тому хто хоче навчитись знова молитись, нехай їде кораблем підчас бурі, то певно скоро собі пригадає. Буря не уставала цілу ніч. Деяким почалось вже не добре робитись, почало збиратись на воніти, а деякі вже таки добре розхорувались. Треба згадати, що худі люде і діти майже не хорують, зате ті товстенькі — так страшно мучаться, що не дай Бог. На другий день рано буря не втихала. Море лютувало, неначеб хотіло пімститися на своїх невинних жертвах. Моряки повипроваджували хорих на поклад, понакривали їх коцами і аж страшно стало дивитися, як кождий рвав свою середину до вонітів, а не було чим. Все лежить на покладі, неначе трупи, найбільше мучаться. Я можу много завдячити нашій окружній аптеці в ринку, у Львові п. Терлецькому, котрий на моє жадання дав мені лік проти вонітовання і це мені много помогло. В цій власне нашій аптиці є найлучші средства проти морської хороби.

1. вересня море успокоїлося, настала гарна погода. Звертаємо з під берегів Бельґії до Анґлії. Кождому серце зраділо, що в далечині показалась чорна смуга землі. Час від часу стрічаємо по дорозі ріжні кораблі — переважно тягарові, навантажені ріжного рода товарами. 2/9 вїжджаємо в устя ріки Тамізи в Анґлії. Земля на попережу убога-пісковата. Неоден подивившися спімнув: Гей-гей, каже — нема то, як наш чорнозем подільський, як наша землиця, котру тепер мусіли ми покинути. Зате бачиться тут много ріжних фабрик. Тому, що якраз неділя і гарний соняшний день — Ан-

Жіночий кутик.

Чи годувати худобину половою?

Полова малощо поживніша від соломи. Найліпша є вівсяна полова, за нею йде пшенична, по ній житна, а ячмінна з востями є найгірша. Якби годувати чистою половою, нестухлою та без камінців і пороху. — то з цего булаби якась користь. Алеж бо майже кожда полова є дуже занечищена шкідливими домішками, передусім камінчиками та землею і порохом з під млинка, або навіть кусками заліза з машини. Через те небезпечно годувати ними худобину.

Тому як ви непевні, що полова чиста і свіжа, то краще не давати її худобі.

—o—

Хочете мати квочку вже в березні?

То робіть так: візьміть курку, що вже раз висиділа курята і добре їх доглядала, та через кілька днів держіть її в теплій хаті. На ніч сиджайте її до коша на гніздо на побілені круглі камінці, подібні до нець. Перед тим, заки на них посадите курку, підігрійте їх на кухні, щоби були теплі.

Через тих кілька днів годуйте курку такою поживою, що гріє, отже зерном кукурудзи та сімя. Неодна курка, як її так будете держати та доглядати,—розквокається.

———

Котрі кури не добрі на квочку?

Не можна саджати на гніздо зпокладками таких курок, що мають звапнілі ноги. Бо згрубілі та покриті вапняком ноги походять від таких кліщів-галапасів, що відаються в скіру і від того робляться на ногах вапняки. Від них ноги сильно сверблять та курка або тре одною об другу, або роздзьобує вапняк дзьобом. Якби ми таку курку вибрали на квочку, то все сиділаб неспокійно на гнізді і розтовклаби богато покладків. Пізніще заразилисяби від неї тими кліщами також курята, бо кліщі перелазять з одної курки на другу.

Тому треба курок зі згрубілими вапнистими ногами лічити від цеї хороби. Через кілька днів треба такі ноги смарувати рідким або зеленим, або брунатним милом (купується в аптиці) з домішкою дьогтю або креоліни (сема частина).

Також, як смарувати ноги нафтою з вазеліною, то по кількох днях кліщі вигинуть, а вапнисті нарости зійдуть з ніг.

— —

Чи варто сіяти лен та де його сіяти?

З морґа збирається 2 і пів до 3 і пів сотнара волокна та 3 до 4 сотнарі зерна. При добрій управі можна зібрати ще більше. За насіння платять тепер по 65 до 70 зол. за 100 кґ, а за волокно від 150 до 320 зол. за 100 кґ—значить 600 до 900 зол. з морґа. Колиб наша кооперація вспіла зорґанізувати збут та перерібку волокна, то цей зиск бувби значно вищий.

Лен не любить зовсім ялових земель ані вапняних, ні полудневих сухих збочів. Не любить також свіжогноєної землі, лише гноєну попереднього року.

Найліпше росте на конюшиниську і в околицях, де перепадає богато дощів та є подостатком вогкости. Тому на наших землях він найліпше вдається по долах над ріками та потоками, та в гірських долинах і на підгірю. Там льну повинно сіятися так богато, як на долах цукрових буряків.

Насіння на морґ потрібно коло 80 кґ. Його треба що три роки змінятн. Найліпше спроваджувати його з Латвії так званий рижський лен, або принайменше білоруський лен, що росте таки в Польщі в околицях міста Вильна, близько Литви.

Поле під лен треба в осени глибоко зорати, а на весну кілька разів що кілька тижнів боронами заволочити, щоби винищити всю хопту, що по кождім волоченню зійде. Перед сійбою, що повинна слідувати на початку травня (мая), як вже ріллядобре нагріється, треба на морґ висіяти коло сотнара потасової соли, півсотнара суперфосфату і засіяти насіння. Як зійде, треба ще розсіяти пів корця салітри.

Обрібку льну треба переводити інакше як дотепер. Найліпше зорґанізувати всіх, що сіють лен, разом і обрібку переводити при помочі спеціяльних машин, які не мервять волокна і дають ліпше волокно.

В повоєнних часах відчувається великий брак льняного волокна і через те його ціни є досить високі. Тому булоби добре, якби наші селяне це використали та сіяли лен більше, як дотепер.

———

По чім пізнати тільну корову?

В перших трьох місяцях тяжко розпізнати, чи корова тільна, чи ні. Четвертого місяця можна вичути плід рукою, коли вложемо її через відходову кишку та легко будемо просліджувати долішну сторону. Але це небезпечна маніпуляція і нерадимо її вживати.

В пятім і шестім місяцю завжди по водопою можна з правого боку зауважити рух теляти в лоні корови. Також, як нагло, але осторожно потиснеться в праву пахвину пальцем, то плід ворухнеть ся і ми його ухом можемо спостерегти.

По семім місяци познаки тільности вже такі виразні, що їх і оком видно. Також вухом можна вже тоді з правої сторони відчути, як бе серце теляти.

Як я читаю „Народну Справу“.

Прочитайте, добрі люде, нехай буде слава, яке чудо в мене робить та „Народна Справа“.

Як лише в неділю рано прочитаю стрічку, всі встають, хочби й не спали навіть цілу нічку. А як уже прочитаю кілька новиночок, стоїть жінка коло мене і дітей рядочок.

Навіть з печі моя мати, старенька старушка, забуває про свій кашель, наставляє вушка.

Та не вспію й пів сторінки отак прочитати, позбігаються сусіди, вже їх є пів хати.

Прочитаю трохи далі, вже хата повніська, вже сваряться на порозі, не пускають Міська.

Кум Гринько, що все хвалить нам ту свою бриґаду, кличе: „Що то там за цимбал ґаласує ззаду?“

А цікавий дід Данило, хоч старий нівроку, протиснувся аж під образ тай став собі з боку.

А Ільчиха прицмокує: „А то файні речі!“ й лізе з Грицем аж на лаву, Юркови на плечі.

Як сказав я, що читаю „до складу й прикладу“, то всі сіни закричали й натиснули ззаду.

Як читав я, що то пише Іван Сорокатий, то гадав, що за мінуту рознесуть всю хати.

А я кажу: „Добрі люде, треба розум мати! Хіба вилізу на хату тай буду читати!

Ви не чули, як корови Когута навчали, що час уже, щоби всі ви ту ґазету мали“?

На те басом зза порога гуде кум Далекий: „Пишіть зараз! Гарасиме, най пришлють нам чеки!“

А за ним ще два озвались, потім ще чотири, якось ледво дочитав я тим разом у мирі.

А тепер її дістануть ще і другі люде, то може вже в моїй хаті не так тісно буде.

А то була що неділі не хата, а бочка, а в ній повно оселедців мав

Ваш друг **Пятночка.**

———

Чи ми немудрі?

З Мошківців пов. Калуш, дістаємо таку цікаву допись і містимо її цілу:

„Наше село є наймудріше в цілім повіті, а може і в світі, Всі ми вміємо читати, ну то ми мудрі. Біда лише, що в нас рік є дуже довгий. Де у кого триває він рік, а у нас аж 20 літ! Не повірите? То вас переконаємо. 1905 року були у нас перші збори читальні „Просвіти“. По зборах, ми більше до читальні не сходилися, бо ми такі мудрі. Аж в році 1925 знов відбули ми другий раз читальняні збори, а на рік 1945, є заповіджені третий раз! Отже бачите, що у нас у Мошківцях минає оден рік, тоді як у других минуло вже 20 літ!

В 1908 році зійшлися наші тати й сівецкі, тай заложили кооперативу. Перед війною вона була найкраща може в Галичині і була гордістю околиці. Завдяки кооперативи наші тати скупили 100 морґів пасовиська, за котру заплатили 64.000 корон. 24 тисячі дали готівкою, а решту затягнули в банку. Ми пізнійше продали 2 корці пшениці й банк виплатили.

За 2 корці пшениці маємо нині 100 морґів найкрасшої землі над Дністром. Но, скажіть! Чи ми не мудрі? Мудрі, але не своїм розумом!

Нині нам кооперативи вже не потрібно, є нас в членах лише 5 людей, а молоко попри кооперативу несемо всі до жида. Но! Скажіть, чи ми не мудрі?

Наша громада має 260 морґів пасовиськ, 40 морґів ліса на 100 хат жителів, але громадського дому немаємо.

В р. 1920 рада громадська зійшлася й ухвалила збудувати громадський дім. А що у нас рік дуже довгий, то аж в р. 1925 купили дерево на будинок. Зійшлися знов наші радні й зачали вибирати площу під будову. Вибирають її від року 1925, дерево пропало за цей час, отож в 1928 р. вже випалили цеглу. Всеї цегли випалили 19 тисяч. З того 9 тисяч цегли вже баби розібрали на груби, цегольня завалилася, але рада пресвітла ще невибрала площі. Но! скажіть, чи ми не мудрі?

У нас ніхто не платить і не читає ґазет — бо кажуть, що нам нетреба. Як були вибори — то ґазети самі прийшли. І добрі і злі. Ми то все перечитали й знаємо, що в світі діється. А в нас рік довгий, то ми то все будемо знати аж до других виборів, а тоді знов прийдуть ґазети задурно. Так то, що в людей 20 літ, то в нас 1 рік. Отже що люде і другі села будуть мати за 5 літ, то в нас буде аж за 100 літ!

Пане редактор! Помістіть цю допись в цілости, бо може ще є і другі такі села, як Мошківці, що в них рік триває 20 літ, то може й їм у голові просвітліє.“

Ваш з Мошковець.

———

ґлійці любуються подорожею по ріці Тамізі. Вкінці ми прибули до Льондону. На двірці купив майже кождий картку-видоківку і післав поздоровлення до рідні. Місто велике і надзвичайно гарне, не буду однак довго над тим розписуваться. Всіди до потягу і за пів години вже були в великих будівлях, званих „Атлянтік парк“. Є це будівлі кількох ліній корабельних близько порту Совтамптому. По дорозі стрічали ми гарні краєвиди. Більших осель нема, лише здовж лінії залізничої бачиться переважно малі будівлі.

На стерні паслися кури.

Немало цікавило рівнож еміґрантів, коли зауважили на стернях курники на колесах, а кури визбирували зерно по стерні, ночию заходили самі до курника. Коли вже на тім кавалку визбирали все, перевожувано їх в друге місце. Подумав не оден, що в нас пропалиби разом з возом.

Тут заряджено знова купіль, та повідомлено, що завтра вибираємося в дальшу подорож кораблем „Монтреал“ з лінії Канадіян Пацифік. Еміґранти з інчих корабельних ліній мусіли ждати аж до 8/9 на прихід їх кораблів. Цікавило нас тут рівнож, звідки тут взялося стільки російських жидів, котрі що дня приходили з товарами і торгували з еміґрантами. Порівнуючи до цін канадійських, то тут можна було о много дешевше всего купити, а головно з убрання.

4/9. виїхали до порту Совтамптону, де на нас ждав вже корабель. В порті (пристані) стоять рівнож три інчі великі кораблі і множество меньших. О год. 3·10 поп. рушили в дальшу дорогу, поздоровивши інших товаришів в порті (трубою) сиреною. Ці відповіли рівнож і нашому „Монтреалові“ своїми сиренами, неначеб желали щасливої подорожі. Одержали ми досить ситий обід так, щогоді було так много зїсти. Взагалі на цім кораблибуло що їсти до схочу і вибор, щоб блище мож було їсти.

(Далі буде).

ТОРБИНКА СМІХУ

— Чому ти, Петре, так пеш і пеш? Опамятайся!

— Е, добре тобі, Павле говорити. Мене мати малим відумерла, так що я вже від дитини привик до фляшки і годі без неї жити.

— — —

— Кумонько, позичте мені трохи соли!

— Немаю, лебідочко, вийшла мені.

— Іґі! А ви що за господиня, що соли не маете?

— — —

Батько: Не біґмайся, Івасю, бо то гріх!

Івась: Але гріх?

Батько: Та біґм е, що гріх!

— — —

Панок до жебрака: — Візьміться лїпше до якоїсь праці!

Жебрак: Добре, а хто буде за мене жебрати?

— — —

Селянин: Мошку, а цей твій синок добре рахуе?

Мошко: Ще й як! Завжди нарухуе забагато!

Вужі і гадюка люблять молоко.

Було це в Індіях, де е багато лютих звірів і дуже їдовитих гадюк. Жінка одного англійського урядника зачула з хати, щоїї 4-літня донечка з кимось перед хатою балакае. Вихилила через вікно голову, переразливо крикнула і зімліла.

Як її привели до притомности, розказала, що вона бачила. Її донечка сиділа перед порогом хати при столі і держала горнятко з молоком, а на столі лежала величанська, дуже їдовита гадюка і перехилившися через руку дитини, пила з горнятка молока. А дитина другою рукою гладила її і говорила до неї.

Сейчас почали по цілім саді шукати за гадюкою і найшли її в корчах цвітів та убили. Як про це дізналася донечка — то кілька днів плакала за нею. Вона розповіла, що гадюка що дня помагала їй пити молочко. Як лише дитина показалася на ґанку з молоком в руці, — гадюка завжди вилазила з кущів і випивала молоко. А дитина за той час її гладила. Пізніще ховалася змія знову в кущі.

Аж як скіру гадюки випхали і дали дівчинці бавитися, — перестала плакати за приятелем.

Наші господині також це знають, що вужі та гадюки люблять молоко. Дуже часто, як внадяться до чиеїсь стайні до коров, то все молоко з вимени випивають. А господиня думае, що це відьми та чарівниці його забирають. А як побачать раненько, що повний вуж тікае з хліва, то це хреститься, думаючи, що це чарівниця в змію перемінилася. А це правдивійський вуж чи змія ходила ссати корову.

Звичайно такі корови, що їх ссе вуж, е дуже молочні, бо гадюка висисае молоко до останньої каплі, а це добре впливае на розвиток молочности.

Як живуть люде серед вічного леду?

Підчас недавноминулих морозів тяжко приходилося нам привикнути до такої великої студени. А е люде, що цілий рік не мають літа та ціле свое життя мусять провести серед безперервної зими, в ледах і в снігу.

Малий ескімосець.

Є це малий нарід **ескімосів,** що живуть далеко на півночі, на острові Ґренляндії. Це величезна країна, більша від Польщі, Німеччини, Франції та Італії разом. Вся вона весь час вкрита горами ледів та снігу, що ніколи не тають. Лише на південному кінці того острову на кілька місяців топиться лід і сніг та виростае невеличка трава й кущі. Там то і живуть ескімоси в замерзлій землі, або печерах, вирубаних в леді. Небогато їх е — всего 15 тисяч. Як вони туди дісталися, — не знати. Догадуються, що на лодках з північної Америки, бо вони дуже подібні до північно-американських індіян. А передісталися вони на Ґренляндію дуже давно, заки европейці відкрили Америку, то е около 1000 літ тому. Бо ще в тих часах, як в Київі володів князь Володимир, европейське племя норманів, те саме, що заняло було Київ, заняло було також Ґренляндію і завело там християнську віру.

Життя ескімосів дуже одностайне. Вони вдягаються в медвежі скіри, мешкають в ледових печерах, вистелених скірами, та живляться мясом з впольованої дичини і злов леної риби. Одинокі домашні звірята, що їх ескімоси держать, це рени, щось посередного між коровою а оленем, та собаки.

Собак запрягають до санок і вибираються далеко в снігову пущу на лови на білих медведів.

Рени цілий рік пасуться, — навіть в зимі з під снігу випорпують собі суху траву та кущі і дають троха молока та добре мясо і скіри. Світло і опал дае рибячий лій Теплійша пора року тревае в Ґренляндії два-три місяці і тоді сонце не заходить цілий час, так що день тріває також безперервно кілька місяців. По літі надходить зима і вона тревае через решту цілого

Старий ескімосець.

року (9 місяців). Через пів року царить на Ґренляндії безперервна ніч, освічувана лише слабим, таємним полярним світлом.

Цеї зими зайшло на Ґренляндії щось дивного. Тоді, як звичайно в ту пору панують там люті морози, цеї зими настала небувала теплота. Стопилися леди і сніги, як серед літа. Ескімосам це сильно не на руку, бо не можуть вибратися санками далі на північ на лови на медведів так, як це робили кожної зими. Їм тепла не дуже так то треба, це їм перешкаджае так, як нам мороз. Сьогорічна зима наробила всім богато клопотів: нам своїми морозами, а ескімосам своею теплотою.

Правні поради.

Сваричевський Ярослав в Слобідці. Польське правительство не виплачуе ніякого винагородження за воєнні шкоди. Виплачуе тільки винагородження за реквізиції, які робили польські війська, як пошкодований дістав реквізицийний квіт, та як зажадав відшкодовання за реквізиції найдальше до кінця 1921 року і дістав оцінення шкоди від „Окружної Комісії Реквізицийної". Оречення „Місцевої Комісії Шацункової" наразі тепер ще не мають такої вартости.

К. М. в Корчині, п. Синевідско вижне. В згаданій справі було б добре вислати депутацію громади до Команди Корпуса з письменним меморіялом.

Дмитро З. Івана, Струнків, п. Товмач. Напишіть коротко і виразно, о що ходить. Хто пише невиразно, олівцем, або неясно, тому не можемо відповісти, бо годі прочитати, чого хоче.

Олекса Недільський в Косові, п. Чортків. Ваша справа була в карнім суді. Тому, що пес вкусив Вас в марті 1928., справа підпадала під амнестийний закон і для того її застановлено. Коли хочете доходити відшкодовання, треба позивати цивільним позвом. Справа буде до виграння по Вашій стороні, коли пізваний не потрафить доказати, що він пса добре пильнував. Позов повинен робити адвокат.

Дмитро Рій — Фрага. Здержтеся, аж вийде новий закон, про що ми в „Народній Справі" оголосимо. Пришліть значок (30 сот.) на відсилку документу.

Почта

о. В. К. Добротвір. Про порушені Вами питання — в справі української мови в урядованню громади і в инших, почнемо писати в найближчім числі „Народної Справи".

Н. Л. Мозолівка. Цей допис просимо написати звичайно, а не віршом.

В. О Тулуків. Статтю про кооперацію слабонька, пишіть ясніше. Платимо лише за такі статті і оповідання, що дуже добре без поправок надаються до друку в нашій ґазеті. Пробуйте, може що таке напишете. За дописи й новинки не платимо, бо маемо їх забогато.

Ч. П. Нівра, п. Борщів. Допис про якісь непорядки в селі бувби добрий, але напишіть виразно, най напише хтось, що вміе виразно писати і то чорнилом.

Т. Ж. Симонів. Передплату 3 + 11 зол. отримали. Чеки вишлемо небаром усім.

С. Хм. Дідилів. Адреса: Мисцова, п. Кросно.

Ф. П. Гориґляди. Ждемо на добру внимку Амат. Гуртка.

Дописувач з Лазарівки (Свій) Не можемо цілої дописі прочитати. Пишіть щераз, але найбільше на дві сторони аркуша і виразно, то помістимо.

Видає і за редакцію відповідає Іван Тиктор З друкарні Ставропігійського Інституту у Львові